

VOL. 27. ÉV

1929 január 1.

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Hiltsokönyvtári
II. r. övedéknapió
19.30/63 sz.

DETROIT, MICH.

DONGO

1060—25 STREET, DETROIT, MICH.
ÁRA EGY ÉVRE 3 BETEG DOLLÁR

— 20.
1-ső szám

A NAGY KÉRDŐJEL

AMERIKA! MAGYAR: Mi lesz hát azzal a nemzetgyűléssel?

A téli Magyarország

*Magyar síkon nagy iramban át
Ha nyargal a gőzös velem
Havas, nagy téli éjjelen
Alusznak a tanyák.*

*Olyan fehér és árva a sík,
Fölötte álm-éneket
Dudolnak a hideg szelek.
Vajjon mit álmodik?*

*Álmodik-e, álma még maradt?
Én most Karácsonyra megyek.
Régi, vén falusi gyerek
De lellem hó alatt.*

*S ahogy futok síkon, telen át,
Úgy érzem, halottak vagyunk
És álm nélkül álmodunk
Én s a magyar tanyák.*

ADY ENDRE

Esetek

"Nyul Győzi"-ből

ALAPOSAN beütött a káposzta-termés Alphán és az egyik miszter kisütötte a misziszével együtt, hogy ők most jó pénzt esiknek majd a káposztából. Elhatározták, hogy betapossák a káposztát hordókba és úgy adják el télen. Meg is kezdődött a nagy taposás, magukra zárták a pince ajtaját, a miszter belémászott a hordóba és taposta a káposztát kegyetlenül. Igen ám, de a miszter ugyancsak vékonypénzü legény s így hamar teli lett a hordó, ellenben a holdvilágos üveg meg üres lett gyorsan. A miszisznek nem tetszett a dolog, mert ha a miszter nem tapossa be alaposan a káposztát, akkor nagyon sok hordóra lesz szükségük. A miszisz panasza után kijelentette a miszter, hogy inkább talán a miszisz taposná a káposztát, merthogy valami kétszáz fonttal nehezebb mint ő, de a miszisz úgy vélekedett, hogy nem asszonyoknak való az ilyen munka.

Végül is a miszisznek jó ötlete támadt. Azt mondta, hogy vigyük be az udvarról a káposztás követet, azt kössék oda a miszter hátára és akkor azután jobban megy neki a taposás. A káposztás kő

mindössze is valami háromszáz fontos volt, így tehát a miszter alaposan taposhatott vele. Szorult a káposzta cefetül a hordóba, de a miszter még jobban szorult a kő alatt. Csak úgy csurgott róla a verejték a káposztába, de a miszisz egyre biztatta, hogy így majd jobb izü lesz a káposzta. Mikor azután egy hordóval betaposott a miszter, csaknem ketté tört a kő sulya alatt és odaszólt nagykeservesen a misziszének, hogy vegye le a hátáról a követ. A miszisz így vágott vissza nagymérgesen:

— Minek vegyem? Ott egye meg a fene, ahun van.

Beszélgettek az öreg magyarok Alphán a magyarországi városokról. Az egyik megjegyezte, hogy milyen szép város Budapest, nem hiába, hogy az Magyarországnak a fővárosa.

— Micsoda? — vágott közbe egy másik — Budapest sose volt Magyarország fővárosa.

Nagyot néztek a többiek és elkezdtek faggatni az öreg szabólesi magyart, hogy hát akkor melyik Magyarország fővárosa. Nagyokat nyelt az öreg nyiri magyar s elkezdte a dikeiőt, hogy ő megette kenyerének a javát, katona is volt, még pedig huszár három esztendeig, de ő sose hallotta, hogy Magyarország fővárosa Budapest.

— Hát akkor melyik város Magyarország fővárosa? — szorongatták a többiek.

— Hát tudják meg, hogy Magyarország fővárosa Nyiregyháza és az is marad, ameddig egy magyar lesz Magyarországon — vágta ki nagybüszkén a nyiri magyar.

Jóraláló magyarok

Ujabban a következő jóraláló magyarok szereztek elfizetőkvet a Dongónak: Riman István Chicago, Fodor Károly Hibbs, Murguly Gyula Detroit, Pohl János, Dayton, Ábrahám János Toledo. — Fogadják a Dongó köszönetét.

MAGYAROM!

Kívánjanak neked boldog ujesztendőt a "száraz" legények, ha potyán olvasod a Dongót.

Vegyes hírek

New Jerseyben gyűlést tartott az ottvaló magyar lapok szövetsége s a tisztviselőségben hely jutott az egyesület minden tagjának. Így kellene tennünk mindennütt, akkor talán megférnénk egymással.

Hoover választása "hivatalosan" valami negyedfél millió dollárjába került a republikánus pártnak. A "nem hivatalos" költség azonban bizonyára volt legalább négyszer annyi. No, de rendszerint a "nem hivatalos" költségtől döglök a légy.

Bethlen miniszterelnök kijelentette, hogy a pragmática sanctioval megszünt Magyarországon a Habsburgok örökösödési joga, de azért "Ottó királyt" mégis magyar királynak tekintik a "őjális magyarok" és az amerikai magyarság egy részével szidják Bethlent.

Nemzetgyűlésre hivatgatják az amerikai magyarokat. A dolog tényleg komoly kezd lenni, mert már elnököket is jelölnek. Hát hiszen az ilyesfajta kiruccanásoknál mindig az a legfontosabb, hogy ki legyen az elnök. Elsősorban ettől függ a magyar kérdés megoldása.

Az amerikai magyarokat most annyifelé rángatják, hogy nem esz esoda, ha a fától nem látják meg az erdőt.

A szerbeknek nagy gondokat okoznak a keményöklü és dacoslelkü horvátok. Lassankint a szerbek is rájönnek arra, hogy törököt fogtak a horvátokban.

Bridgeporton két öreg harcospölt ki hirtelenül a magyar sorokból. Troll Vince és Bandré András. Mindketten a Rákóczi szövetség derék tisztviselői voltak éveken keresztül. "Peregnek a fákról az őszi levelek" — s nem sokára hirmondó se marad a régi harcospökből, akik itt alaposan "megbühödték a multat s jövődöt."

Szives tudomásul

Karácsony előtt a Dongó minden hátralékosa megkapta az értesítést. Akik eddig nem válaszoltak az értesítésre, legyenek szivesek ezt mielőbb megtenni, mert az értesítések kiküldése sok munkába és pénzbe kerül.

Hirek Pencelvánia-ból

ELMENTEK a farrelli legények a szomszéd városba szüreti mulatságra s egyikük elvesztette az erszényét. Elkezdtek keresni az erszényt s mire megtalálták, éjjeli tizenkét óra lett s haza kellett menniök, mert az utolsó villamos akkor indult. Mondták a többiek az erszényes bodinak, hogy igyekezzék, mert lemarad, de ő rájuk se rántott, mert a megtalált erszény örömeire igen széles lett a kedve. Nem tűrődött ő már az órával, lehetett már vagy két óra s akkor automobilon elvitték Farrellig, de a város végén letették. A bodi reggeli nyolc óráig járta a temetőket meg a farmokat, míg végül nagykeservesen hazavergődött. Mikor észrevette, hogy már ébren van a burdosgazda, hamar levetette a nagy kabátját, ami csupa sár volt. Attól félt a bodi, hogy megtudják a dolgot és még a Dongóba is belekerülhet.

Elment vadászni a sharoni bodi és kölesön kérte a vadászkuttyát a szomszédától. Vadászat közben valahol elmaradt a kutya s így a vadász kutya nélkül ment haza. Átment a szomszédba és megkérdezte, hogy él-e még annak a vadászkutyanak az anyja, amit ő vitt magával. Azt felelték neki, hogy még él.

— Akkor semmi baj — vigasztalta a vadász a kutya gazdáját — mert ha el is vészett a másik, ennek még mindig lehet kölyke.

Hallotta az egyik sharoni bodi, hogy egy magyar farmján sok a nyul meg a róka. Rögtön el is határozta, hogy elmegy rókázni. Előbb azonban betért egy "pikizibe", ahol előre megitta az áldomást a róka bőrére. A farmon azután elbujt egy bokorba s onnan leste a rókát. Nemsokára elkezdett a bodi veszettül lövöldözni s diadalordítással ugrott ki a bokorból, mert azt hitte, hogy rókát trafált. Akkor sült ki, hogy a farmer birkái közé durrantott és lelőtte a legszebb birkát. Nem igen szereti azóta, ha

megkérdezik tőle, hogy mikor fog megint rókázni.

Azt mondja a sharoni miszter a feleségének, hogy semmiféle húst ne vegyen vacsorára, mert ő elmegy vadászni és nyulat esznek vacsorára. Előbb felöntött a vadász a garatra és elindult a mezők felé. Este azután szomoruan ballagott a vadász hazafelé. A szomszédja megkérdezte tőle a nagy szomorúság okát s a vadász azt mondta, hogy annyi volt a nyul kint, majd megették és ő ijedtében nem tudta elszütni a puskáját. A vadász miszter vacsora nélkül feküdt le azon az estén.

Az egyik helyen valami tót lelkészt választottak a hívek és nagy volt benne a bizalmuk. Valami két év mulva úgy otthagya a tót pap őket, akár csak Pál apostol az oláhokat, de azzal a különbséggel, hogy Pál nem vitte magával az oláhok pénzét. Azóta ugyancsak mondogatják a környéken, hogy a tót pap beszegte a magyarokat.

**Andó János magyar ember,
Aki garast foghoz nem ver;
Megbecsüli a vendéget,
Akár magyar, akár német.
Ki elkerül Toledóba,
Menjen hozzá egypár szóra;
Mert hát szóból ért az ember,
Legkivált a magyar ember.
421 Whittemore St., Toledo, O.**

**MAGYAR
T E M E T K E Z É S I
V Á L L A L A T
É S K O P O R S Ó R A K T Á R**
Temetkezéseket elvállal a legfényesebbtől a legegyszerűbbig a legjutányosabban
BICZÓ FERENC
3027 WEST JEFFERSON
Detroit, Mich.
TELEFON: CEDAR 0175.

Detroiti dolgok

NOVÁK Feri barátunkat többféle meglepetés érte egymásután. Elsősorban is fiut hozott a házhoz a gólya s erre Novák Feri hirtelenül hizott vagy tiz fontot, ami — köztünk legyen mondva — rá is fért nagyon. De hát nem is csoda, hogy a büszkeség dagasztotta, mert egy csomó szép kislány volt már a háznál, fiu azonban nem jelentkezett.

De hát azt mondják, hogy nincs rózsza tövis nélkül. A fiut követő meglepetés nem volt valami nagyon kellemes. A minapában hajnal felé arra ébredt fel Novák, hogy hűvös van a lakásban. Kibujt tehát a dunna alól csak úgy pajamasban és sétált az ebédő felé. Hát akkor látja, hogy a nyitott ablakon át huzza ám valaki az ő finom uj téli gérokkját de nagyon. Egyéb se kellett Nováknak, odaugrott hirtelenül és röptiben elkapta a gérokkot, mer aszongya:

— A gérokkot nem adom a setébe . . .

És nem is adta. A gérokk megkezdte, de a cudar lopó az elszökött és Novák Feri a nyitott ablaknál annyit elmélkedett a világ mulandósága felett, hogy alaposan megfázott és két hétig ölelgette az ifju Lujza. De azért a gérokk mégis csak otthon maradt s ez nagy vigasztalás, mert egyébként a persely tartalmát magával vitte a cudar lopó ember.

Aszongya a Post evnyun egy jólismert magyarnak valami ismerőse, hogy ha fiut hoz a gólya, hát ő megembereli egy takaros pulyka madárral. Ugy is történt. A gólya elhozta a fiut és az ígérő magyar be is állította a pulyka madarat. Szép egy állat volt a pulyka és a jólismert magyar anyósa ott tartogatta a sandiban és hűségesen táplálta. De utóvégre a pulyka is megunta a rabságot, egy reggel kiütötte a sandi ablakáa és felrepült egy nagy fára. Lett is erre nagy riadalom. Összefutottak a szomszédok és leakarták zarni a pulykát a fáról. Addig hessegették, hogy a pulyka felrepült a háztetőre. Ujabb hessegetés következett. Az egyik szomszéd felmászott a háztetőre, hogy majd elcsipi a jómadarat, de nem sikerült a terv, mert a pulyka most már a harmadik szomszéd házára repült.

Ekkor már a fél utca népe vadászta a vad pulykát, amely végül is megunta a nagy lármát, lerepült az udvarra és besétált a konyhába, ahol lefülelték és elérte a minden pulykák sorsa.

DONGÓ

Megjelenik havonta kétszer

Szerkesztő: KEMÉNY GYÖRGY

Rajzoló: KEMÉNY JÁNOS

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Amerikában egy évre	\$3.00
6 hónapra	\$2.00
4 hónapra	\$1.00
Magyarországra egy évre	\$3.00

A DONGÓ CIME:

1060—25th Street, Detroit, Mich.

DONGÓ

HUNGARIAN COMIC PAPER
PUBLISHED SEMI-MONTHLY
Editor: GEORGE KEMENY

Entered as second-class matter July 15th, 1926 at the Post Office at Detroit, Mich., under the Act, of March 3, 1897.

Vigyázó János MEGFIGYELÉSEI

BEKÖSZÖNTÖTT a remegve várt ujesztendő és az emberek a régi recept szerint boldog ujesztendőt kívántak egymásnak szájjal. Ezzel azután el is volt intézve az ujesztendő dolga. Az amerikai magyar lapok is boldog újévet kívántak olvasóiknak és így hivatalosan is belezökkenünk ebbe a boldogabb ujesztendőbe. Az amerikai magyarság odaátról is kapott újévi üzenetet még pedig a magyar miniszterelnöktől. Az újévi izenetnél azonban sokkalta fontosabb és érdekesebb a magyar királykér-

désről az amerikai magyarságnak szóló kijelentés, amiben a magyar kormány feje kerekén megmondja, hogy a *pragmatica sanctio* megszűnt és így megszűnt a Habsburgok örökösödési joga.

Sőt ennél is tovább megy a magyar kormány feje és kijelenti, hogy "a magyar kormány a királykérdés megoldásával nem foglalkozik; belátható időn belül nem is szándékozik foglalkozni." És ezzel azután el is lenne intézve legalább egyelőre a sokat hangoztatott magyar kérdés, amely éveken át tengeri kigyóként riasztotta a lelkeket itt és odaát. A királykérdést illető kijelentés, olyan helyről jött, hogy annak hitelességét el kell fogadnunk akár tetszik nekünk a mai kormányzat, akár nem. Mert ilyen fontos kérdésben egy ország kormányelnöke nem játszhat a szavakkal. És el kell fogadnunk annál is inkább, mert ez a fontos kijelentés csaknem nyomon követte Rothermere lordnak, a magyar revíziós kérdés hatalmas barátjának abbéli kijelentését, hogy a magyar nemzet egy Habsburg uralkodó alatt nem számíthat a világ rokonszenvére.

Már most azon török fejüket az emberek, hogy Magyarország miért nem változtatja meg kormányformáját, hiszen a király nélkül való királyság valóságos "fából vaskarika". Mindenesetre különös, hogy valamely ország királyságnak tartsa magát király nélkül s rendeleteit a "magyar királyi kormány" nevében hajtsa végre. Különös ez, de mégis érthető az adott viszonyok között. Odaát ugyanis a magyarság nagyobb része átöröklött érzelmeinél fogva még mindig királypárti, sőt az amerikai magyarok között is elég bőven akadnak királypártiak. Meg kell tehát várni azt, hogy emberré serdüljön az a ma-

gyar nemzedék, amely nem a tény leges királyság levegőjében nőtt fel. És ez az újabb nemzedék határozzon Magyarország sorsa felett. Ha az újabb nemzedéknek is király kell, ám legyen királya, ha pedig másként határoz, az is az ő gondja. A sirja felé közeledő magyarságnak nincs joga ahoz, hogy a maga véleményét erőszakolja rá a jövő nemzedékre. És azért helyes az, ha "a magyar kormány a királykérdés megoldásával belátható időn belül nem is szándékozik foglalkozni."

Az amerikai magyar berkek hangosak a trombitaszótól. Egyideig a Verhovay kötvények ügyét csépelelték minden oldalról, de most letűntek egyelőre a kötvények és a revíziós kérdés, meg a nemzetgyűlés izgatja a kedélyeket. Közben persze magyar szokás szerint vannak állandó gyanúsítások. Nagyon helyesen mondja a "Bridgeport" című lap a következőket: "Ha vannak tényleg bűnösök: bűnhődjenek, ha pedig nincsenek, tűnjön el végre az amerikai magyar közéletből az örökös vádaskodás. Hiszen ma már úgy állunk, hogy mindenki gyanus, aki él és megmozdul."

Hát bizony itt már mindenki gyanus, aki él s ennek a gyanúsításnak meg kell szűnnie, mert hiszen amikor a mindenkinek ügyét felkaroló nemzetgyűléseket hirdetünk, amikor a régmúlt bűneit és mulasztásait akarjuk némileg jóvá tenni, akkor össze kell hozni és nem szétrugdosni a magyar erőket. Az ideálisaknak feltüntetett megmozdulások nem kezdődhetnek el megkövezésekkel a gyönyörűen szép krisztusi mondas szerint: "aki pedig magát büntetlennek gondolja, az dobja rá az első követ". Ebben a kérdésben alaposan fején találja a sze-

get a "Magyar Tribune" cikk-irója, aki a többi között ezeket írja: "Az amerikai magyarok szónoklasi tornájától nagyon, de nagyon messze van még Trianon revíziója. Erőnkön felül tehát ne erőlködünk, mert még szét-pukkadhatunk a nagy erőlködésben. Inkább többet ésszel, mint erővel."

Bolyongás közben

Irja: **KEMÉNY GYÖRGY**

A MIKOR így karácsonyi időben elgondolkozom a világ mulandóságáról, visszajárnak hozzám szóltan beszélgetésre a harminckét esztendő amerikai mult temetőjének összes lakói. És elbeszélgetünk szép csöndben. Nem tudják megérteni az én visszajáró jó embereim, hogy miként változhatott meg ennyire a világ. Nem akarják megérteni, hogy ezen a világon semmi sem örök, csak a változás.

Hát nagyon megváltozott minden, annyi szentigaz. Harminc évvel ezelőtt mértföldekre gyalogosan mentek a dolgozó magyarok munkába, csak hogy megtakarítsák a centeket. Most pedig még a szomszédba is pompás gépkocsin megy a legtöbb magyar, mert hiszen "csak a kutya jár gyalog". A régi időkben így karácsonykor apró viaszgyertyák pislogtak az aprócska fák on házai módon csak aranyfüstű diók, almák meg apró mézeskalácsfélék lógtak a karácsonyfákon, amik alatt egy-két "pél sert" boldogan fogyasztottak az érdeskező, de puhaszívű magyarok. Ma pedig fényesebbnél fényesebb üveggolyókra vetik fényüket magyar karácsonyfákon a villanyos körték és drága játékokban turkálnak a mai magyar gyerekek, akiknek semmi se jó, semmi sem elég drága.

Valamikor a régi időkben vállára kapta a "pajtáskát" a szegény magyar és úgy vándorolt faluról-falura. Fürdeni pedig leginkább a saját verejtékében fürdött, míg manapság nem is lakás az, amiben nincs fürdőszoba. A mai kor magyarjának fogalma sincs már azokról a nehézsé-

CZIE PÁL a Medecinen
Van sokféle medecina,
Menjen hozzá, kit hideg lel,
Vagy pedig reszket az ina.
Sivár, dohány és cukorka
Van ám nála elég bőven,
De édestej is kerül még
Pohárban is meg köcsögben.
CZIE PÁL, — 28007 E. 79 STE.
Cleveland, O.

gekről, amiken át kellett esnie a harminc év előtt való idő magyarjának. Bodák Lajos barátom, aki évekig járta "szerkesztő ur" titulussal Amerika tájait a magyar újságok terjesztésében, sokszor elbeszélget velem a régi idők nyomorúságairól. Ő még egyike azoknak a régi újságterjesztőknek, aki megjárta itt a Kálváriát s aki tudja azt, hogy mit köszönhet a mostani magyar a sokszor lekicsinyelt amerikai magyar lapoknak.

Amikor úgy harminc évvel ezelőtt a "Szabadság" new yorki irodáját vezettem, elkerültem egy vasárnap a New Jersey állambeli Franklin Furnace-re, ahol a New Jersey Zinc Company bányájában fejtették a követ az odakerült magyarok. Kevesen voltak ott akkor s egynehány család a tó partján lakott kiselejtezett vasuti teheráru kocsikban és pedig úgy, hogy a "bakszkáré"-ban földszint és emelet is volt. Kiki elképzeli, hogy milyen magasak voltak a szobák, különösen az "aptészen", ahová létrán mentek fel az emberek, akárcsak a tyukok a ketrecbe.

Vasárnap estefelé vissza akartam menni New Yorkba, de nem volt több szobát. Szálloda nem volt a faluban és így az egyik "bakszkárés" gazdától kérdeztem meg, hogy hol is alszom az éjszaka?

— Van itt nálam elég hely az "aptészen", tessék csak itt maradni.

Hát ott maradtam. Mikor azután késő este fel kellett kapaszkodnom a ketrecbe, akkor láttam, hogy csak hason csuszva lehet bejutni a szállásra, ahol szorosan egymás mellett egy rakás magyar hortyogta az igazak álmát. A csupasz deszkán feküdtek, se takaró, se vánkos, se semmi. Kiki maga alá dobta a munkás ruháját és úgy feküdt a vackon. Az "aptész" ráadásul két részre volt osztva deszkával. A felső fiókban éppúgy feküdtek a fáradt szegény emberek, mint az alsó fiókban. Mintha csak ingyenes tömegsírban feküdtek volna egymás mellett a hullák.

Ettől egy kicsit megborzadtam és hirtelenül lelétráltam a létrán a ketrecből. A gazda már lefeküdt a konyha mellett levő "bedrony"-ban a feleségével. De ez a "bedrony" se volt nagyobb egy jókora kuffernél. A legtagasabb volt a földes konyha, ahol hosszú kecskelábu asztal busult, mellette két oldalon durva deszkából a lócák. Gondoltam, hogy az asztalra fekszem, de nem birtak a kecskelábak. Azután végignyultam az ülésnek használt deszkán, de az meg olyan keskeny volt, hogy mikor kissé elszunnyadtam, le is fordultam róla menten. Végül is kinomban kimentem a ház oldalába és lefeküdtem a tó partján a fübe. Ott elég széles lett

volna az ágy, re majd megettek a szunyogok s mikor egyszer félálomban az arcomhoz nyultam, hát egy természetes béka asszonyosság üldögélt a képes felemen.

Nem vagyok tulontul ijedős, de az udvarlásnak ez a formája nem tett valami tulságosan s így azután vissza kerültem a konyhába, ahol lefeküdtem a konyha hideg, nedves földjére és úgy élveztem végig az éjszaka többi részét, egyben pedig hálas lélekkel áldottam Columbus apánkat, amiért a mi gyönyörűségünkre kitalálta ezt a nagy Amerikát.

Hát mondom: így karácsonyi időben eszembe jutnak ilyesmik. És azt mondom gépkocsin járó, pelyhes ágyakban pihenő és jól vacsorázó magyar barátainknak, hogy ne nagyon káromkodjanak, ha néhanapján valami nincs kedvükre, mert régebben nagyon, de nagyon sokkal többet kellett elszenvedniök idegen tájra került és félreismeret világjáró, régi magyaroknak.

A kutya-komaság

Coraopolison elhatározta az egyik bodi, hogy karácsonyra valami kiadós ajándékot vesz egy jóképű miszisznek. Megállapodott abban, hogy valami takaros kutyával lepi meg a szép asszonyt. El is ment az egyik magyar gazdához, akinek finom kutyái voltak és megalkudott egy kutya-kölyökre. A vásár után megitták az áldomást magyar szokás szerint. Mikor már a'aposa benne voltak az áldomásban, a vevőnek észébe jutott, hogy mi is hát a kutya neve, mert nem szeretné, ha a miszisz szükség esetén nem tudná igazi nevével szólítani a kutyát. Akkor sült ki, hogy a kutya-legénynek még nincs neve s ezért nyomban elhatározták, hogy nevet adnak neki és megtartják a komaságot. Meg is volt a komaság még pedig olyan alaposan, hogy az egyik bodi csaknem két hétig nyugott utána. Meg is fogadta, hogy nem megy többé kutya-komaságba.

Csizmár Mike Toledoban
Lakik olyan régen,
Hogy a csillag is meg-megáll
Felette az égen.
Ha a magyar megáll nála,
S odadól a bárhoz,
Régi idők bucsut járnak
A lelki határhoz.

2034 Genesee St., Toledo, O.

Szót kérek!

VALAMI tulságosan megszerethett az "ifju Lujza", mert másodszor is belém kapaszkodott s ötödik hete csak úgy szédelgek, mint az őszi legyek. De a magyar mondás szerint "a kár haszonba megy" s nekem is volt annyi hasznom ebből a nyavalygásból, hogy itthon ültömben szétnézhettem könyveim között. Máskor ugysem akad időm az olvasásra, mert a napi kenyér gondja köti le minden percemet.

Olvasgatás közben kezembe került Szabó Dezsőnek gyönyörűsége szép írása: "Az elsodort falu". És a mai helyzetre szomorúan ráillő következő sorokon elgondolkoztam napokon keresztül:

"Uj Magyarország! Hát nem látod a nagy lepényevő versenyt? Cseh, tót, német, szerb és román körülragja Magyarországot s nekünk majd csak halottas kamaránk marad, ahová a hulláink tegyüik. Mert mi csak hullákra dolgozunk s egyetlen kérdésünk az volt, hogy ki tud megdöglölni hamarabb. A cseh, a szerb, a román eszével szerette faját s jövőt tudott venni, mi buzgó fogdmeg Jánosa voltunk minden idegen érdeknek, nekünk érdemjel kellett. Megdöglünk, kipszutulunk a valóságos Európából."

Kegyetlenül szomoru igazságok ezek, de igazságok. Mert a természetől szellemileg és testileg izmosnak faragott magyar az esze helyett a szívével gondolkozott és azért lett egy évezreden Európa balekje, aki mindenkiért verekedett, aki mindenkiért megdöglött, de akit viszonzásul megcsalt mindenki. És a magyar balek megbecsült mindenkit, csak önmagát nem becsülte, csak a maga értékeit nem értékelte. Így azután az értéktelenek ették ki mindenéből, akárcsak a tél éhes farkasai a megszorult drótos tótot a bocskorból.

Az Amerikába került magyar a balekségben nem változott meg a megváltozott viszonyok között s a meddig kérdés nélkül adta oda lelki vajadását és megtelt izmainak verejtékét másoknak, addig megmaradt szellemi és testi erejének forgácsait nem használta másra, mint az egymás letiprására. Így indult el harmincöt év előtt a világba kilökött magyar balek idegen ösvényen és ilyenek maradt a mai napig.

Az amerikai magyarságnak ittvaló utraindulását, az uttörők küzdelmeit ma már vajmi kevesen ismerik ebben az országban. Vajmi kevesen tudnak a harmincöt esztendő nagyobb magyar megmozdulásairól s talán nem is törődnek azzal, hogy miért buktak

dicstelenül sirjukba azok a régi magyar mozgalmak, amelyek hangban és lángban semmivel se voltak kisebbek a mostvaló megmozdulásoknál. Mert hiszen úgy 35 esztendővel ezelőtt volt már itt a magyaroknak "Nemzeti Szövetség"-ük, de szétmárták. Az amerikai magyar életnek egyik legnagyobb értéke, néhai való dr. Gerster Árpád, akkor riadó vissza a magyar ügyektől és bár jó magyar maradt, nem lehetett visszacsalogatni az amerikai magyar ügyekhez. Volt nekünk "Amerikai Magyar Szövetségünk" is, amit az exlex idején Clevelandban olyan lelkes és olyan népes magyar nemzetgyűlés hívott életre, amihez hasonló magyar gyűlés nem volt és talán nem is lesz többé. Volt nekünk nemzetgyűlésünk Pittsburghban is a háboru után sok-sok magyarral és sok-sok tüzes beszéddel, de ezek a megmozdulások szépen elhallgattak, sirbadölte és már a sirjukat se leljük.

Az utóbbival negyedszázad alatt valami hatszor alakítottuk meg az amerikai magyar ujságírók egyesületét és még sincs ilyen egyesületünk. Kibeszéltük magunkat, csináltunk nagyszerű alapszabályokat, megittuk az áldomást magyar szokás szerint és azután tovább "forgott a világ keserű levében."

Hát mik voltak ezeknek a magyar megmozdulásoknak sirasó okai? Miért nem indulhatott el és miért nem maradhatott az amerikai magyarság a helyes uton? Ezekre a kérdésekre igyekszem majd megfelelni a következő írásokban, mert hiszen újabb felbuzdulás előtt állunk s nem fog ártani, ha a "darvak távozása idején" még egyszer nekibuzduló magyarság ki tudja küszöbölni talán legvégső felgerjedése alkalmával azokat az okokat, amik az előző megmozdulások alkalmával a fűrösztő vízzel együtt kiöntötték a gyereket.

Magyar szeretettel

KEMÉNY GYÖRGY.

A KOVACSICS vendégloje
Ott van a West Jeffersonon,
Mince előtte cifra va rács,
Nincsen a tetején torony.
De barátság akad bőven
E ak' betér DETROITBA:
Jól teszi; ha az ajtaját
Egész bátran ki-kinyitja.

KOVACSICS LAJOS

6020 WEST JEFFERSON AVENUE.

Muffol Miska főburdos szavalatai

AZULYESZTENDŐ is itt van, oszt hogy mindenüvé nem mehetek el, hát, itt kívánok igazán bódog ulesztendőt minden takaros miszisznek nagy Amerikába.

Panaszkonak sokfelé, hogy aszondik igen rövidek mán a szoknyák. No, mondok hát baj is az. Akkor is panaszkottak, amikor hosszabbak vótak a szoknyák. Mer sehogya se jó, oszt a szegény misziszek bajba vannak, mer akár hosszabb, akár rövidebb a szoknya, hát mindég csak a szemökre vetik.

Merhát halad a világ. Mér ne legyen rövidebb a szoknya, mikor a törököknél is takaratlan képpel fognak mán járni a fejircselédek. Így van ez rendbe, mert ha rövidebb a szoknya, meg nincs letakarva a fejircseléd képe, hát nem vesz zsákba macskát a zember.

Oszt a zegyik miszisz azt izente, hogy jobban is betaposhattam vóna a káposztáját. Hej, hát ezt rihellem, mer a káposzta-taposás mijatt még nem panaszkodott rám senki. De hát sok minden megesik mán a mai világba.

A Dongó hátralékosai talán arra várnak, hogy ők is érdemkereztet kapjanak a potyaolvasásért?!

The Kronheim Furniture Mfg. Co. Butorgyárosok és Butorkereskedők

ÜZLETEK:

2041-43-45 EAST 55TH STREET

5810 EUCLID AVENUE

8321 BROADWAY

CLEVELAND, OHIO.

Veterán Pesta ÉS ZÖLDFÜLŰ MARCI

MARCINK, hát amondó vagyok, hogy ennek a fele se tréfa, mer a zifju Lujza ugyancsak ölelgeti itt a zembereket. A doktorok aszondik, hogy emmég csak a zeleje, mer a zigazi ölelgetés csak ezutég gyün. No, mondok nekem nem ke'l belüle, ölelgesse azokat, akik kitanáták a szárazságot. Lám, ameddig nem vót itt szárazság, addig a z'fju Lujzát se ismer-tük, de m'jóta begyütt a szent prohibicijó, hát belénk ütött itt mindenféle nyavoja. Mán semmi se ojjan itt, mind aki régen vót. A zemberek meg egyátajjába nem ojjanak. Mer amijóta a fe'nyött embereknek se szabad vóna inni, hát azóta a taknyos gyerekek is isznak. Mer aszondik, hogy mindég a tiltott gyümölcs a legjobb.

Oszt hogy a zuly esztendő is elgyütt, hát igen ígérgetik a jó időket, aki ránk is férne, mer mindenféle úgy panaszkonnak a zemberek, mindha csak mindenkinek halottya vóna. Sose értem még ijjen furcsa szomorú időket ebbe a kontriba, pedig elég régen taposom a főggyit. De azér a farsangon maj mindenféle kitáncollik magukat a magyarok, mer ennyi magyar virtus még maratt bennünk. Ugyláccik, hogy maj a másvilágra is táncolva menyünk.

Bidgeporton meghótt két jó öreg amérikás cimbora, mámint Bandré György meg Troll Vince, akik sokáig magyarkottak Amérikába. Mahónap mán hirmondó se marad itt a régi szenvedők közül. Persze most mán mindenfélekép menteni akarik a magyarokat, de hát mán csak a haláltul menthetnék, attul pedig nem igen lehet. A mi nótánkat mán elhedegülte Szendávid.

"Samu" neheztel

K. Nénik és Bácsik! Ugylátszik, hogy semmi se sikerül. Karácsonykor beteg voltam, így azután lemaradtam mindentől. Mikorra jobban lettem, akkora már megették a karácsonyi diót és cukrot a többiek. No, gondoltam, ujevkor majd kipótolok mindent, merthogy ujevkor van az édesanyám születésnapja. Ujévre meg az édesanyám lett beteg s megint lemaradtam. Elmúlt a karácsonyi vakáció minden nélkül, még koresolyázni se tudtam, mert nem fagyott eléggé; inkább ne is lett volna most karácsonyi vakáció. Mert ha nálunk beüt a betegség, akkor van is látszata. Most mind a tizen betegek voltunk, de mégis legbetegebb volt az édesanyám és az volt a legnagyobb baj. Egyszóval nem sikerült a karácsony s most elől-ről kell kezdeni az egészet.

Egyébként most a bűvészetet tanulom, mert karácsonyra holmi bűvész szerszámokat vettek nekem ajándékba. Az első kísérlet mindjárt jól is sikerült, mert kilyukasztottam az édesapám egyetlen jó kalapját s ezért hirtelenül csaknem félbeszakadt a bűvészi pályafutásom. De azért suttymban folytatom a kísérleteket. Mert szeretnék rájönni, hogy miként lehetne kibűvészkedni a hátralékos bácsik zsebéből azokat a régen várt betegeket. Ha erre rájövök, akkor azután nem ment kárba a kalap.

Buffalóban Tóth Gyulának
Olyan szép a bárja,
Hogy tizenkét határban sem
Akad annak párja.
Aki szomjas, keresse fel;
Kit üldöz a bánat.
Medecinát bura-bajra
Őnála találhat.

708 Tonawanda St. Buffalo.

Ott született Murguly Gyula
Nagyecsed lap környékén,
Meg is állja így a helyét
A föld bármelyik vidékén.
Tiszteli a barátságot,
Megbecsüli a vendéget;
Jól teszki hát, akik hozzá
Néhanapján be-betérnek.
8639 DEARBORN AVENUE
Detroit, Mich.

Géczy János muffol
Mindent a nap alatt:
Házibu'ort, kuffert,
Tornyot vagy házfalat.
Kit ő muffol, annak
Nincsen semmi gondja,
Mert a holmit, ha kell,
Piripócsig hordja.

8105 Thaddeus St., Detroit, Mich.

Boldis-nál a jókedv
Nincs lakatra verve,
Barátsággal néz ő
A magyar emberre.
Minden magyar ember
Ismeri Buffalóban,
De a vidéki is
Fürödhet a jóban.

Boldis M. 174 Austin St.

Záhm Palinál Buffalóban
Van ám gyógyszer bőven;
Meggyógyulhat, kit forgatnak
Ágyon lepedőben.
Nézzen be hát hozzá bátran,
Aki szomjas, éhes;
Záhm Palinál hamarosan
Ujra emberré lesz.

223 Katherine St. Buffalo.

DOMBY M.

8021 Holton Ave. Cleveland, O.
A leghiresebb magyar muffolo
Clevelandban, aki még a holdvilágot is elmuffolja. Még pedig ha kell, akár Piripócsra. Telefonáljon: Pennsylvania 502-J.

Fazekas Pistánál
Senki nem kesereg
Mert hiszen Fazekas
Tréfás gönci gyerek.
Náia a bánat is
Táncos kedvü marad
S marokra szoritja
A talpas poharat.

511 Ontario St., Buffalo, N. Y.

W. H. SCHWARTZ

Első magyar ügyvéd és hites közjegyző Ohio államban. 512 Society for Savings épületében, Cleveland, Ohio.

Telefonok:
Cuyahoga Central 3350E. Bell Main 5720

Lackawanna nem valami
Csodálatos város,
De a magyar becsület ott
Barátsággal páros.
Ki nem hinné, hogy ez így van,
Miért himez-hámoz?
Megtanulja, ha betekint
Ott Hetey Pálhoz.
1546 Hamburg Turnpike
Lackawanna, N. Y.

SZÜCS FERENCHEZ fent a dombon
Jó magyarok sokan járnak,
Néha torkot köszörülnek,
Néha meg csak figurálnak.
Mert Szücs Ferenc tréfás ember,
Arul szívart, dohányt, lottót,
De szemviz is akad annak,
Aki a boltjába botlott.
S kinek lelkét bánat szántja,
Dongót is rendelhet nála.
2890 EAST 116 ST. Cleveland, O.

MAGYARORSZÁGI TANULMÁNYUT

A "New Jersey Magyar Lapok Szövetsége" nemrégiben tartott évi gyűlésén elhatározta, hogy a nyár folyamán lehetőleg minél több amerikai irányít Magyarországra. A fentvezett egyesület az amerikai magyar lapok révén kéri az amerikai magyarság támogatását. A terjedelmes felhívást sajnálatunkra nem közölhetjük a Dongó-ban, de mindenesetre kívánatosnak tartjuk, hogy sikerüljön ez a kirándulás. Aki teheti, az tőle telhetőleg segítse elő a tervet.

HUSZONHETEDIK ÉV

Je'en számával huszonhetedik évfolyamába lépett a Dongó. A 27-ik évébe lépő Dongó magyar szeretettel köszönti olvasóit és annak a reményének ad kifejezést, hogy rövidesen minden tisztességes magyar ember e'egyet tesz a kötelességének.

MOST AZ ÉV ELMULTÁVAL

ugy érezzük, hogy köszönettel tartozunk mindazon üzletfeleinknek, a kik bármely csekély mértékben is hozzájárultak ahhoz, hogy üzletünket Detroit város egyik legnagyobb, legmodernebb és legjobban berendezett üzletévé fejlesztettük.

Amikor a magyaroknak irántunk megnyilatkozott jóindulatáért köszönetet mondunk, kérjük pártfogóinkat, hogy ezen pártfogásukat a jövőben is tartsák meg számunkra és egyben

GEGUS TESTVÉREK

vas, festék és házi szükségleti cikkek kereskedése

8009—13 W. JEFFERSON AVE.
Detroit. — Telefon: Cedar 1184.

AMERIKÁBAN

a legrégebb és legnagyobb magyar

TEMETKEZÉSI INTÉZET

Elvállal temetéseket és balzsamozásokat. Koporsó-raktára a legjobban berendezett a városban. Kényelmes betegszállító kocsik állanak a közönség rendelkezésére.

Lakodalmakra és keresztelőkire a legjobb gépkocsik kaphatók

JAKAB ISTVÁN

8923 BUCKEYE ROAD
Cleveland, Ohio.
Telefon szolgálat nappal és éjjel.

A "Dongó" postája

Többeknek. Köszönet az ujévi jókívánságokért. Hasonló jókat kívánunk. Egyébként az öreg Dongótól félig-meddig elbucszott már az ifju Lujza.

S. F. A küldött tréfát kidongjuk.

T. G. Igazán csodálatos, hogy éppen a nagycsaládu, szegényebb sorsu magyarok a legmegbízhatóbbak.

L. H. Hát bizony itt mindenre el bb kerül pénz, mint a magyar újságra. A réginél boldogabb esztendőt kívánunk.

Hátralékosok. Hát az ujesztendőben is a nagyharangtól várja a fizetséget a Dongó?!

V. M. A Dongónak most február 15-én lesz a 27-ik születésnapja.

Több dolgokról máskor szólunk.

SZANYI DAVE Clevelandban
Tal'ig magyar gyerek,
Szretik is őt a
Jókedvű emberek.
Kinek bánata van,
Térjen be hozzája
S hamarosan csárdást
Jir majd a bokája.
2025 EAST 79 STR. — Cleveland, O

Megkezdődtek mindenütt a Vidám kuglizások, Teledoban Marodánál Gyűlnek a pajtások, Mert önála a kuglizó Mint a tükör: fényes. Aki nála lők a pályán, Mind első legény lesz.

1922 Consaul St. Toledo, O.

ECRY PAL öreg barátunk Amerikát régen járja. De a magyar barátságban Most is alig akad párja. Szereti a magyar embert, Megbecsüli a vendéget; Nem bánják meg, akik hozzá Néha najján be-benéznek.

8124 Vanderbilt, Detroit, Mich.

MAGYARORSZÁGBA

vagy onnan ide

BRÉMÁN ÁT

a legnagyobb és leggyorsabb német hajón, a

COLUMBUS

gőzösön vagy e vonal más hajóin. Kizárólag csinos harmadosztályu State-roomok. Leszállított áru körutazási hajójegyek. Felvilágosításért forduljon a helyi ügynökhöz, vagy 57 B'way, New York

NORTH GERMAN

LLOYD

A KISS JÁNOS üzletében Mindenféle jó kapható: Hus, háj, tojás, magyar kolbász, Zöldség, fűszer, kanáltartó. Tudja meg az egész ország: Van olyan juhturó nála, Hogy ki egyszer megkóstolta, Hóttig egyre azt kívánja.

2121 CONSAUL ST., Toledo, O.

Toledoban Virág János Semmi jóban nem hiányos; Akad nála mindenfajta Hegedű, bőgő meg gyanta És akit a hideg rázna, A nótáját kicifrázza S az is ugrik ötöt-hatot, Aki talán félig halott. Ugy lagzira, miként bábra Szivesen megy a bandája.

2101 Consaul St., Toledo, O.

Boross és Gáty

HAJÓJEGY. — PÉNZKÜLDŐ

KÖZJEGYZŐI ÉS REAL

ESTATE IRODÁJA

8100 WEST JEFFERSON

CARY STREET SARKÁN

TELEFON: CEDAR 1863.

A MAGYARSÁG SZIVES

TÁMOGATÁSÁT KÉRIK

Boross és Gáty

Csalinál a csárda

Ki van festve.

Odajár a magyar

Nappal s este.

Aki oda bemegyen,

Sohse reszket s fázik,

Mert a Csáli csárdájában

A jókedv tanyázik.

52 Reno Street, Buffalo, N. Y.

HA pénzt akar az óházába küldeni; ha kényelmesen kíván az óházába utazni; ha rokonait ki akarja hozatni; ha bármilyen óhazai ügyet szakszerűen szeretne elintéztetni:

HA házat, farmot vagy bármilyen üzletet akar vásárolni vagy eladni és autóját, házat és üzletét be akarja biztosítani: UGY forduljon bizalommal irodámhoz, ahol minden ügyében a legnagyobb pontossággal és szakértőemmel szolgálom ki mindig a legméltányosabb díjazás mellett

BORKAY J. LAJOS

hajójegy, pénzküldő, Real Estate és

biztosítási irodája

313 MAPLE STR. — Perth Amboy, N. J.

(Szemben a postával)